

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการร้องขอความเป็นธรรม
ของข้าราชการตำรวจ

พ.ต.ต. สมชัย กุลกิจกำจร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชา นิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-779-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019656

๒๕๓๖

LEGAL PROBLEMS RELATING TO PETITION FOR REDRESS OF
GRIEVANCES IN THAI POLICE PERSONNEL MANAGEMENT

Pol.Maj. Somchai Kulkijkumjorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of laws

Department of law

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-779-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการร้องขอความเป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ
โดย พ.ต.ต. สมชัย กุลกิจกำจร
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อูวรรณโณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ พ.ต.ท. ปัญญา เอ่งฉ้วน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

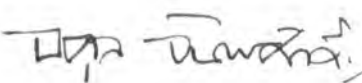

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

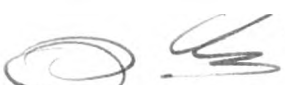
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ประวิณ ณ นคร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อูวรรณโณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ พ.ต.ท. ปัญญา เอ่งฉ้วน)

..... กรรมการ
(อาจารย์อดุล จันทระศักดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโถกาส)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

สมชัย กุลกิจกำจร : ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการร้องขอความเป็นธรรมของ
ข้าราชการตำรวจ (LEGAL PROBLEMS RELATING TO PETITION FOR
REDRESS OF GRIEVANCES IN THAI POLICE PERSONNEL MANAGEMENT)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. บวรศักดิ์ อวรรณโณ

อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.พ.ต.ท. ปัญญา เอ่งฉ้วน , 84 หน้า.

ISBN 974-582-779-7

สิทธิในการร้องขอความเป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ เป็นการให้หลักประกัน
ความเป็นธรรมและความมั่นคงในอาชีพแก่ข้าราชการตำรวจตามหลักการบริหารงานบุคคล
ในระบบคุณธรรม (Merit system) และเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชา
กับผู้ใต้บังคับบัญชา ข้าราชการตำรวจบางรายไม่เข้าใจกฎหมายในเรื่องนี้ทั้งในส่วนของ
สิทธิในการร้องขอความเป็นธรรม เรื่องที่อาจร้องขอความเป็นธรรมได้ และวิธีการร้อง
ขอความเป็นธรรม

การวิจัยในเรื่องนี้พบว่า ตัวยกกฎหมายในเรื่องการร้องขอความเป็นธรรมทั้ง
โดยการร้องทุกข์และการอุทธรณ์ยังไม่มี ความชัดเจน และลึกลับกัน ในหลายฉบับ โดยเฉพาะ
กฎหมายว่าด้วยวินัยตำรวจ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตำรวจ และกฎหมายว่าด้วย
ระเบียบข้าราชการพลเรือน ดังนั้น เพื่อให้ข้าราชการตำรวจได้รับการแก้ไขปลดเปลื้อง
ทุกข์ได้ตามความประสงค์จึงควรแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบรวมทั้งวิธีการร้องขอความ
เป็นธรรมให้ชัดเจน และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของการร้องขอ
ความเป็นธรรม ซึ่งจะทำให้กฎหมายเรื่องนี้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นเครื่องมือในการ
บริหารงานบุคคลในระบบราชการตำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
Wan A

C170780 : MAJOR LAW
KEY WORD: POLICE/GRIEVANCES

SOMCHAI KULKIJKUMJORN, POL. MAJ. : LEGAL PROBLEMS RELATING TO
PETITION FOR REDRESS OF GRIEVANCES IN THAI POLICE PERSONNEL
MANAGEMENT. : THESIS ADVISOR : ASSO . PROF. DR. BORWORNSAK UWANNO,
ASSOCIATED ADVISOR : POL.LT.COL. PANYA ENGCHUAN. 84 pp.
ISBN 974-582-779-7

The right to ask for justice and fairness in police personnel management tends to guarantee merit system and security of carrier for police officers. However, it seems that many of them do not understand the said right both in substantive and procedural aspects.

It has been found in this research that provisions of laws concerning the exercise of this right through the process of grievance and appeal are ambiguous. Moreover, the laws on police discipline, on police personnel management and on civil service personnel management seem to have many discrepancies. It is therefore necessary that laws and regulations related to this right be amended in order to provide clear and efficient protection of the officers.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2535.....

ลายมือชื่อนิติสด.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... N. An.

กิตติกรรมประกาศ

การที่ผู้วิจัยสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ก็ด้วยได้รับ คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และการแนะนำจากท่าน รศ.ดร. บวรศักดิ์ อูรรณโณ อาจารย์ที่ปรึกษา ท่านอาจารย์ พ.ต.ท. ปัญญา เอ่งฉ้วน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม จึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ประวิณ ณ นคร อดีตเลขาธิการ ก.พ. ท่านอาจารย์อดุล จันทรศักดิ์ และท่าน รศ.วิระพงษ์ บุญโญภาส ที่กรุณาาร่วมเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ทัศนะความรู้แก่ผู้วิจัย นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณท่าน พ.ต.อ. อาจิม โชติวงศ์ และท่าน พ.ต.อ. สมเจตน์ มงคลหัตถิ ที่กรุณาให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ในการเขียน วิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย คุณฐิติมา เฟื่องเรือง เจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ. ช่วยจัดเอกสาร และข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ และขอขอบคุณ คุณสุมาลี ผ่องผิว คุณศิริวรรณ กุลกิจกำจร คุณประติษฐ์ กุลกิจกำจร และ คุณธีรภัทร กุลกิจกำจร ที่มีส่วนสำคัญในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษา ตลอดมาจนประสบความสำเร็จในการศึกษา

พ.ต.ต. สมชัย กุลกิจกำจร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
สมมุติฐาน	3
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
วิธีการดำเนินการวิจัย	3
ขอบเขตการศึกษา	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 2 ความหมายและเจตนาารมณ์ของการร้องขอความเป็นธรรมของข้าราชการ ตำรวจ	6
1. ความหมายของการร้องทุกข์โดยทั่วไปตามหลักวิชาการการบริหาร งานบุคคล	6
2. แนวความคิดและวิวัฒนาการของการร้องทุกข์ตามกฎหมายระเบียบ ข้าราชการพลเรือน ฉบับต่าง ๆ ตั้งแต่ฉบับแรก จนถึงฉบับปัจจุบัน ..	10
ก. แนวความคิด	10
ข. วิวัฒนาการ	11
3. ความหมายของการร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. 2535 ฉบับปัจจุบัน	13
4. ความหมายของการร้องขอความเป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ ...	15
5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ใน การลงโทษทางวินัยของข้าราชการตำรวจ.....	18

	หน้า
5.1 การอุทธรณ์	18
5.2 การร้องทุกข์	20
6. แนวความคิดเรื่องการร้องขอความเป็นธรรมโดยการร้องทุกข์ของ ข้าราชการตำรวจ	21
7. เจตนาารมณ์ของการร้องขอความเป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ ...	22
บทที่ 3 การร้องขอความเป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ	23
1. สิทธิการร้องขอความเป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ	23
2. เรื่องที่ข้าราชการตำรวจจะร้องขอความเป็นธรรมได้	27
2.1 การร้องทุกข์เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาและสิทธิ ประโยชน์ในทางราชการ	28
- การบรรจุและการแต่งตั้ง	28
- การย้าย	30
- การให้ได้รับเงินเดือน	35
- การโอน	35
- การเลื่อนขั้นเงินเดือน	36
- เรื่องสิทธิประโยชน์ในทางราชการ	39
2.2 การร้องทุกข์ในกรณีถูกลงทัณฑ์ทางวินัย	39
2.3 การอุทธรณ์คำสั่งให้ออกจากราชการ	45
3. ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการร้องขอความเป็นธรรมโดยการร้องทุกข์	49
3.1 ปัญหาเรื่องถ้อยคำของกฎหมายและการมิได้ระบุจุดประสงค์ ของการร้องทุกข์ไว้ในกฎหมาย	49
3.2 ปัญหาเรื่องการร้องทุกข์ขอให้แก้ความคับข้องใจ	50
4. เงื่อนไขในการร้องขอความเป็นธรรมโดยการร้องทุกข์	53
5. เงื่อนไขเวลาในการร้องขอความเป็นธรรมโดยการร้องทุกข์	54

	หน้า
6. วิธีการร้องขอความเป็นธรรมโดยการร้องทุกข์	56
7. ปัญหาเกี่ยวกับเงื่อนไข เงื่อนไข ในการร้องขอความเป็นธรรม โดยการร้องทุกข์	58
8. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการร้องทุกข์	59
8.1 ปัญหาการร้องทุกข์ด้วยวาจาและการพิจารณาการร้องทุกข์ด้วย วาจา	59
8.2 ปัญหาการร้องทุกข์เป็นหนังสือและการพิจารณาการร้องทุกข์ที่ เป็นหนังสือ	60
บทที่ 4 องค์กรและกระบวนการพิจารณาให้ความเป็นธรรม	61
1. กรณีร้องขอความเป็นธรรมโดยการร้องทุกข์ที่เกิดจากข้าราชการตำรวจ ถูกลงทัณฑ์ทางวินัย การใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชา และสิทธิประโยชน์ ในราชการ	62
1.1 ผู้มีอำนาจพิจารณา	62
1.2 หลักเกณฑ์หรือกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์	64
2. กรณีร้องขอความเป็นธรรมโดยการอุทธรณ์ซึ่งเกิดจากข้าราชการตำรวจ ถูกลงโทษทางวินัยและการให้ออกจากราชการ	64
2.1 องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาและหลักเกณฑ์หรือกระบวนการ พิจารณา	65
2.2 วิธีการอุทธรณ์	69
3. ปัญหาอันเกิดจากการตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	70
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	79
ประวัติผู้เขียน	85